

Monumentnummer*: 514862

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 21 februari 2000
Kadaster deel/nr 82687/138

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Akkrum		Heerenveen		Fryslân			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Heechein	5			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	7			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	9			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	11			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	13			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	15			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	17			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	19			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	21			8491 EL	Akkrum	Bij	
Heechein	23			8491 EL	Akkrum	Bij	
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel	
Akkrum	A					2289	

Omschrijving**

Inleiding

TUIN behorende bij het complex Welgelegen uit 1927-1929 dat bij testament werd gesticht door Suster van der Vegt (? - 1924) en bestaande uit een AANLEG met PADENSTRUCTUUR, HOOGTEVERSCHILLEN, ROND BASSIN, BORDERS en GAZONS, alles gevormd en begrensd door STAPELMUURTJES, KEERMUURTJES en TRAPJES van natuur- of baksteen. De tuin in Architectonische Tuinstijl naar ontwerp van tuin- en landschapsarchitect J. Verdenius uit Groningen dateert uit 1929 en ligt ter plaatse van een eerdere wandeltuin

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met landschappelijke aanleg, waarvan de 18de-eeuwse theekoepel en de eveneens 18de-eeuwse zonnewijzer de restanten zijn. De oorspronkelijke aanleg van de huidige tuin is nog grotendeels herkenbaar. Hoewel de beplantingslijst niet bekend is, valt uit de ontwerp-tekening van Verdenius (archief gemeente Boarnsterhim) af te leiden dat struiken en heesters in de hoeken en langs de paden (o.a. taxus) de aanleg op hoofdmomenten markeerden. Tot het oorspronkelijke sortiment zullen vermoedelijk voornamelijk (klim)rozen, lage heesters, dwergconiferen, taxus, Japanse esdoorns, meidoorn, rotsplanten en vaste planten hebben behoord. Bij de soortkeus voor nieuwe beplanting is gekeken naar de bruikbaarheid en beheerbaarheid in deze tijd. Dit houdt in dat gekozen is voor sterke en onderhoudsvriendelijke beplanting die in grote lijnen wel hetzelfde beeld vertoont als het oorspronkelijke sortiment. Vanaf het Heechein, aan noordzijde, is er vrij zicht op de verdiepte tuin ten oosten van het hoofdgebouw. Aan zuid- en oostzijde staan enkele monumentale bomen. Het terrein wordt begrensd door het Heechein (noord), het kerkterrein (oost) en een waterloop (zuid en west).

Omschrijving

De tuin voor het hoofdgebouw Welgelegen is gerealiseerd op een terrein dat min of meer de vorm van een parallellogram heeft. Bij het ontwerp (bewaard gebleven en aanwezig in het archief van de gemeente Boarnsterhim) heeft de ontwerper rekening moeten houden met de vorm van het terrein, de wensen van de erflaatster en de aanwezigheid van elementen uit de eerdere landschappelijke aanleg, zoals enig oud geboomte en de 18de-eeuwse theekoepel aan noordwestzijde. Welgelegen ligt aan de lange westzijde. Op de beperkte door een waterloop begrensde achterruimte staan een haag en enkele hoog opgaande bomen. Aan zuid- en oostzijde van de tuin staan eveneens enkele hoogopgaande bomen, waaronder kastanje en beuk. Aan Heecheinzijde staan, aan weerszijden van het toegangshek, twee oudere sierbomen (meidoorn) waar tussendoor een doorzicht wordt geboden op de verdiepte tuin met terrasvormig aangelegde borders en gazons. Aan weerszijden van de doorgang in het midden van het gebouw staan klimrozen; nabij de tuinkoepel oude buxushagen- en struiken en een hoogstam japanse sierkers. De aanleg volgt de vorm van het terrein en het hoofdgebouw en sluit daardoor goed aan bij de Interbellum-architectuur van Welgelegen. De hoofdstructuur wordt gevormd door een grotendeels dubbel stelsel van grindpaden die de tuingedeelten van verschillende hoogte middels trapjes met elkaar verbinden. De tuingedeelten ter hoogte van Welgelegen worden gevormd door natuurstenen stapelmuurtjes begroeid met rotsplanten. Trapjes van natuursteen overbruggen de hoogteverschillen. De overige tuingedeelten (borders en gazons) zijn afgezet door lage stapelmuurtjes of keermuurtjes van klinkers. In de hoofdas (oost-west) ligt een verdiept rond bassin gevormd door een muurtje van gestapelde natuursteen en omgeven door oorspronkelijk twee half cirkelvormige stapelmuurtjes (nu nog een) van hetzelfde materiaal.

Waardering

TUIN behorende bij het complex Welgelegen uit 1927-1929 en bestaande uit een AANLEG met PADENSTRUCTUUR, HOOGTEVERSCHILLEN, ROND BASSIN, BORDERS en GAZONS, alles gevormd en begrensd door STAPELMUURTJES, KEERMUURTJES en TRAPJES. De tuin is van algemeen cultuur- en tuinhistorisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ontstaans- en gebruiksgeschiedenis;
- als essentieel onderdeel van een architectonisch en tuinhistorisch waardevol complex;
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege het belang van het ontwerp voor het oeuvre van tuinarchitect J. Verdenius;
- vanwege de redelijke tot vrij hoge mate van herkenbaarheid van het ontwerp en de toegepaste materialen;
- vanwege de bijzondere samenhang tussen de tuin en het woongebouw;
- als karakteristiek voorbeeld van de Architectonische tuinstijl in de provincie Friesland,
- vanwege de typologische zeldzaamheid van dit type aanleg in de provincie Friesland;
- vanwege de redelijke tot hoge mate van gaafheid van de samenstellende onderdelen;
- vanwege de aanwezigheid in het dorp Akkrum van twee vergelijkbare instellingen op korte afstand van elkaar met elk een bijzondere tuinaanleg;
- vanwege de bijzondere betekenis van de tuin voor het aanzien van het centrum van het terpdorp Akkrum.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Tuin